

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Aprilis' 27-dikén 1819.

Szent Ilona.

Közelébbi levelünkben tsak nagyon röviden említettük, hogy Bonaparte' Orvosát Stockoe nevű Doktort a' Kormányozó Hudson Lowè Angliába haza küldötte. Ezen történetnek hosszabb a' históriája. A' Portsmouthi újságban ilyen levél találtatik Sz. Ilona szigetéről, a' múlt Jan. 29-dikéről: — „Ezen szigeten régtől fogva nagy tsendesség uralkodott mind addig, míg a' Conqueror nevű hajó' Orvosának Doktor Stockoénak, kit a' Doktor O-Meara eltávozása után Bonaparte mellé rendeltek vala, nagy hirtelenséggel és reméntenél történt eltávozása, egyszeriben sokféle beszédekre adott alkalmatosságot. A' környülállásról, melly ezen kedvetlenségre alkalmatosságot adott, így beszélnek: Doktor Stockoe oly meghatározott feltétel alatt vette vala által a' Bonaparte mellett való Orvosi hivatalt, hogy soha senkinek semmit se kénytelenítették a' Longwoodban folyó magános beszélgetésekről és belső házi környülállásokról mondani: azt ellenben betsületének elvesztése alatt megígérte, hogy a' mire őtet, Királya' és Hazája' hűsége eránt lett hite kötelezi, arról mindenről hírt fog a' Kormányozónak tenni. Ezen környülállás ebben az állapotban maradt mind addig, a' midőn néhány napoknak előtte Bonaparte éjfél tájban nagyon rosszúl érezvén magát, Doktor Stockoe oda hivattatott, melly után ő (a' Doktor) oly nyilatkoztatást tett a' dolog-

ról, irásban, hogy Bonapartét ugyan a' Gutta gyengén megütötte, de a' melly nyavaja rolla nem soká egészen elenyészett, és tsak gyengeséget hagyott nagyot maga után hátra a' pátziensen. Ezen nyilatkoztatást a' Doktor háromszor leirván, egygyiket a' Kormányozónak, a' másikat Admirális Plamplinnak (a' sziget körül őrizeten álló hadi hajók Kommandánsának) a' harmadikat pedig Bonaparténak magának adta. Ezen utolsó környülállás volt-é az, a' mi a' Kormányozónak nem tettett, vagy pedig talám egyéb olyan nyilatkoztatásokat is tehetett Doktor Stockoe a' Bonaparte' egészsége' állapotjáról 's annak okairól, a' mi által a' Kormányozót haragra ingerlette, elég az hozzá, hogy néki a' Longwoodba való járás azonnal megtiltatott, és e' kettő között való választás terjesztetett elejébe: Hogy, vagy hadi tanács elejébe álljon megíteltetés végett, vagy pedig, mint invalidus, Angliába vissza evezzen. Ő az utolsót választotta.“ — Mikor ezen tudósítás Európa felé útnak indult, Bonaparte nagyon rosszúl volt: senkinek meg nem engedtetett a' hozzá való menetel.

A' Statesman Londonban így irt ugyan ezen tárgyról April. 8-dikán: — „A' Szent Ilonáról! visszaérkezett Doktor Stockoe, megérkezése után azonnal a' Ministerek' elejébe hivattatván kikérdeztelett, 's e' megesvén azonnal parantsolatot kapott, hogy Sz. Ilona szigetére vissza evezvén, előbbeni foglalatosságainak folytatásához ismét fogjon

hozzá. Ebből azt lehet kihozni, hogy nem találtatott vétkesnek. *Hudson Lowe* azt kívánta tőle, hogy néki minden Bonapartéval való beszélgetéseiről, akár illessék a politikát akár ne, jelentést tegyen. Ezt pedig Doktor Stockoe, mint Orvoshoz nem illő tselekedetet, telyesíteni semmiképpen nem akarta.“

Az Alsóház' Lambton nevű tagja, a Bonapartéval egy ideig Sz. Ilonán volt de onnét elküldetett, 's idővel Angliából is a' száraz Európába által szállított Fr. Generális Gourgaud nevében, April. 2-dikán kérelmet adott be ezen ház' elejébe, melynek e' volt summás foglalata: — Tavaly November' 14-dikén meghatározta vala a' Ministeri Tanács, hogy a' nevezett Frantzia Generális Angliából elküldtessék. Politziai Tiszt Kopper a' Minister Lord *Sidmouth* parantsolatjából 15 emberekkel, kik mind fel voltak páltzával fegyverkezve, bement a' Generális hálószobájába. Az ágyából lehúzták. Ő azt kívánta, hogy vigyék a' Titkos Tanács' elejébe. Kivánságát nem nyerte meg. Papirosait elvették. Őt, midőn ekképpen kiáltozott, gyilkosok! gyilkosok! a' Kopper' Agensei megverték, 's egy postaszekérre felültetvén Harwichba vitték, 's *Kakshafen* felé Német Országra expediálták. Ő már régebben is kívánta volt, hogy önnön bátorságára nézve állítsák a' Titkos Tanács' elejébe. Minthogy ő nem titkon ment Angliába 's még is ekképpen bántak velle, igen keservesen panaszol ezen kérelmében kivált Lord *Sidmouth* ellen, kivel levelezést is folytatott. Az ő leveles zsákját (börtarisznyáját) ugyan néki, mikor ő már Szakszoniában volt, *Kakshafen*be utánna küldötték, 's ott az Anglus postagenshez Dutton Urhoz betették: de felnyitva, 's némelly leveleknek 's egyéb holmiknek hijjával. — „Ha az itt felhordott dolgok igazak 's meg nem czáfoltat-

hatnak, így szollott *Lambdon*, olyanok, hogy akár melly Országlásnak gyalázatjára szolgálhatnának. Ezeket meg kell vizsgálni. A' Generalis nem szoll azon jus ellen semmit, hogy ötet Ministereink az Országból kiküldhették: tsak írásainak elvétettetéséért panaszol, melyre annyira igazságosabb oka is van, hogy annakelőtte megengedték volt néki az Angliában való maradhatást. Most 'hát tsak azt kéri a' Generális, hogy engedjék meg néki az Angliába való visszatérést, hogy azokat törvényes úton megkereshesse, kik az Ország' törvényeit egy idegen ember eránt megsértették. Mind ezekre nézve kérte *Lambdon* a' Házat, hogy határozza meg, hogy a' Generalis kérelme az Asztalra tétetessék.

Clive: — „A' politziai emberek nem voltak páltzával felfegyverkezve. Generális Gourgaud ellenben több féle fegyverek által iparkodott magát védelmezni.“

Wilson Robert: — „Generális Gourgaud semmiféle tiltott levelezést nem folytatott; talám a' Watterloói tsatáról kiadott írása nem tettzetett Ministereinknek: azt, hogy írásai elvétettek, semmiféle módon nem lehet védelmezni.“

Kastlereagh: — „A' politziai tiszték úgy viselték magokat, mint illett.“ — Mások is sokan felszolláltak. *Kockburne* és *Bathurst* Generális Gourgaud ellen beszéltek: *Sinclair* és *Hutchinson* pártját fogták. Végezetre pártfogóji találtatván többen, meghatározott, hogy az ő kérelme nem az Asztalra tétetessék-le, hanem, hogy ki is nyomtattassék.

A' beteg Király állapotja mostanság legkissebbet se' változott. A' rolla szolló Orvosi tudósítások mind tsak a' régi-ek, az az: Hogy testére nézve egészséges, elméjére nézve pedig egészszen a' régi tébolyodottságban van. Semmit se' látszik tudni a' világi dolgokról.

A' Régens Princz Hannoverából oly tudósítást vett, hogy a' *Cambridgei* és *Clarencei* Hertzegnék lebetegültek és szültek. Az első egy egészséges ép testű Princzet, a' másik pedig Princzaszszonyt szült, kik mind ketten az Anglikána rendtartás szerént kereszteltettek-meg. A' Clarencei Hertzegné leánykája azonban, mint-hogy idő előtt jött-el, a' megkeresztelés után nem soká meghalt. Csak öt órát élt.

Északi Amérika.

Az Anglus újságok még meg nem szüntenek tüzeskedni azért, hogy a' Floridákat az Északi Amériikai egygyesült Státusok a' magokévá tették. Így okoskodnak ezen Anglus újságlevelck: — „Ezen Szabad Ország, melly szünetlenül a' maga nagyobbításán iparkodik, a' Floridáknak magájévá való tétele, 's még azon plánuma által, hogy az Indus familiáknak kipallérozásán ily nagyon iparkodik, nyilván kimutatta, hogy oda czéloz, hogy magát egész Északi Amérikána urává tegye. *Spanyol Ország*, ambar tudta, hogy melly sokat árt Angliának, 's kivált az ő Napnyugoti Indiai kereskedésének, még is oda engedé a' Floridákat! Anglia, így szoll a' *Morning Chronicle*, ezen általengedésért, mellyel Spanyol Ország nyilván kimutatta, hogy melly keveset gondol véllünk, nem könnyen fog megbotsátani a' Spanyol Ministereknek! Ez a' kihívásnak egy oly bizonyos neme, melly által ők tsufolódni akarnak véllünk. Az Északi Amériikai nép olyan nép, melly a' maga származásától fogva jövendőbeli nagy hatalmáról és uraságáról álmodozik, 's hadi hajóit minden esztendőnként számositja, hogy jövendőben az Anglia ellen való hadakozásra készen legyen. Az Amérikaik oly nagyra-vágyók lévén mint a' Romaik, egyszersmind oly kemény szívűeknek 's érzéketleneknek is látszanak lenni, mint ezek.

Megmutatták ők ezt a' két Anglusoknak (Arbouthnothnak 's Armbrusternek) megölettetése által. A' mi Ministereink az ő sokáig tartott és haszon nélkül való hadakozásaik által Angliát oly kimerültségre juttatták, a' melyből tsak hosszas békesség által nyugodhatja-ki magát. Mi tehát tsak eltérni kéntelenítettünk, a' mit meg nem változtathatunk. A' Szent Szövetség' Fels. Tagjai érettünk nem sok nyughatailanságot láttatnak okozni magoknak, nem nagyon láttatnak a' mi bizonytalan környülállásainkért bánkodni, a' ravasz Amérikaik pedig jól tudják azt, hogy az Európai Hatalmasságok nékiek halgatva, az ő iparkodásaikhoz szerentsét kívánnak, hogy ekképpen Angliának hatalmasulása, melly nékiek néminémű alkalmatlanságot okoz, tartóztatódjék. Még van egy környülállás a' mit halgatással el nem mellőzhetünk. Ez az Északi Amériikai Diplomátikusoknak minket nagyon felyülhaladó felsősége. Nagyon jó lenne tudnunk, hogy valyon mitsoda iskolában tanulták ők ezt.“

Későbbi levelében így szoll ezen *Morning Chronicle*: — „A' Frantzia revolúzió' környülállásai, Louisiana'nak elnyerése, 's az utolsó hadakozás eredményai, oly taszítást tettek az Egygyesült Státusokon, hogy egy ugrással száz esztendő haladtak előre: és ha még azt is megengedjük nékiek, hogy a' Déli Amériikai független Státusokkal hamarabb barátsági kötésbe lépjenek mint mi, úgy mi magunk még egyszer száz esztendővel taszítjuk előre őket. Ki mondhatná pedig, hogy nem meg fog ez is történni? Az Északi Amériikai Országúszek, melly nagyon vigyáz, hogy semmi kedvező alkalmatosságot el ne szalaszson, mint minden tudja, már mind a' három Déli Amériikai Independens Státusok az Biztosokat küldött, kiknek tudósításikat, egy részint, már a' közönség is olvasta. Hanem, hogy titkon mit végeztek

egygyüit, ez az, a' mit a' közönség nem tud, de a' melynek következéseit talám nem soká szemlélni fogjuk. Nékiek ezen Státusokban mindenütt Ágenseik találtatnak, kik ott aszzerént ágenskednek, mint a' környülállások kívánnyák, mi pedig az alatt minden *popularisságunkat*, mellyel ott az előbbeni esztendőkbén birtunk, aprónként elveszesztjük. Az Egygyesült Státusok ugyan ezen tekintetben mind ez ideig nagy vigyázással viselték magokat, de nem az Európai Hatalmasságok eránt való nyájas érzékenységből, hanem csak Spanyol Országra való tekintetből. De feltehetjük-é, hogy minekutánna a' Floridákat magokevává tették, ezután is, illy nagy tartozkodással fogják magokat viselni? Talám kevés hónapok alatt módunk fog lenni ezen kérdésnek megfejtésére is?"

Déli Amérika.

A' jelenlévő környülállások között, így szoll egy másik Anglus levél, semmi se' tűnhet oly nagyon az ember' szemébe, mint az, hogy Spanyol Ország Anglus hajósokhoz és kereskedőkhöz folyamodott azon szállító hajókért, mellyeken a' maga rég-készülő nagy expedízióját az elpártolt Spanyol tartományoknak meghódoltatására oda akarja szállíttatni. Itt éppen azokhoz az ember'ekhez folyamodott Spanyol Ország, kiknek legtöbb okok van annak kívánására, hogy ezen tartományok függetlenné lehessenek. Természetibb lett volna néki Frantzia hajósokhoz folyamodni, minthogy Amérikanak szabaddalétele Frantzia Országot nem intressálja oly közletről, mint Angliát. Lehetséges-é tehát még is az, hogy Spanyol Ország nállunk sok olyan ember'eket találjon, a' kik magokat arra ajánlják, hogy valamelly kevés nyereségért Amérikába Spanyol seregeket szállítsanak, 's ily módon a' magok jövődébéli sokkal nagyobb nyereségeiket sem-

mivé tegyek. Hiszen tudjuk azt, hogy a' *Kreolok* (az Amérikai kortsos lakosok) a' tengeri életet nem szeretik, melyre nézve, ha szabadokká lehetnek, sok ideig az Anglus hajók fogják nékiek minden tengeri foglalatosságaikat, szállításaikat, megtenni. Talám nem sok Anglusok fognak tehát olyanok találtatni, a' kik úgy megvakulhatnak, hogy most önnön károkkal Spanyol seregeknek szállítására adják magokat. Igen, de előre meg nem fontolván a' dolgot, már sokak alkura léptek a' Spanyol Ágensekkel. Úgy van; de ezek mind olyan régi rosz hajók, mellyek különben is kikötőhelyeinkben rothadtak volna össze, 's ezeknek tulajdonosaik nem felejtke tek-el önnön hasznaikról oly nagyon, hogy hajójukat drágábban ne adják bérbe a' Spanyol Ágenseknek, mint a' mennyit magok a' hajók értek volna. Osztan ezen különben is mind csak magános tekintetek. Volnának ezen dologban egyebek, a' mikre magának a' mi Országlószékünknek kellene figyelmezní, mint-hogy ezek által egész Státusunk' java érdekeltetik. Mit köszönhet Nagy Britannia Spanyol Országnak? Ez, a' Floridáknak általengedése által Nagy Britannia' legveszedelmesebb vetélkedőjének kezébe adá az Antillák' és Jamaika' kultsait, noha jól tudta, hogy melly sok kárt teszen nekünk ez által. Az ilyen barátságos szolgálat valósággal megérdemlé, hogy kárvallásunkat a' Spanyol tartományoknak függetlennélételekből származandó kereskedési nyereségeinkből térítsük vissza."

Német Ország.

A' XXXI-dik számú M. Kurir' 244-dik levél-lapján említettett, hogy a' Weimári Követ Hendrich Ur a' Német Szövetség' Aktáji közzé egy Rajzolatot tett-bé, melly a' Jénai Universitásnak valóságos minémüségét adja elő. Ezen rajzolat ezeket foglalja magában: — „Az Univer-

„sítás' fundáltatása és Erdemei.“ — 1) A' Nagylelkű Friderik János Választó Fejedelem által 1548-ban fundáltatott Jénai Universitas, Császári helybehagyattást nyert 1557-ben, mint Protestáns Universitas. Ez, ezen időtől fogva a' Szakszen-Ernest Fejedelmi Ház' lineája egyik Kintsének lenni tartatott; 's az ezen Házbeli Fejedelmek valóságos örömmel és büszkeséggel is tekinthetik Német Ország' Historiájában a' Német Tudósoknak, a' Német Státusok' nagy embereiknek, 's az Egyházi szolgálóknak laistromaikat, mert úgy fogják találni, hogy ezen érdemes nagy emberek, nagy részint, vagy Jénában kezdették-el a' magok kiformáltatásokat, vagy pedig, a' mennyiben ez átaljában vétetvén az iskolák által megeshetik, ott vitték tökéletességre. — 2) Hanem, minthogy a' világon minden dolgok idősödni szoktak, és ha azt akarjuk, hogy tovább is éljenek, frissíteni kell őket: itt is ekképpen van a' dolog. Az Universitas' Statutumainak és törvényeinek újabb kidolgoztatására vala szükség, tehát, mihegyest a' békességnek helyreállása megengedte, a' Nagyhercegségbéli Rendeknek egygyetértésével, azonnal munkába vétetett a' dolog, a' midőn ezen Rendek az ő 1817-béli Dietájokat legelőbb is a' nevelés és tanítási tanácskozásokon kezdvén-el, kinyilatkoztatták: Hogy az ő belső meggyőződéssek szerint, a' polgári egyesületekben a' köz jónak első fundamentoma, a' nevedő polgár ifjaknak jó nevelés, jó taníttatás, 's jó kiformáltatás által az ő keskenyebb vagy szélesebb kiterjedésű életjekre való elkészítetésben álljon, egy szóval, hogy a' polgári egyesületbeli minden jobbulás (tökéletesülés) ezen pontoktól függjön. — 3) Az 1816-dik esztendőből fogva ezek történtek a' Jénai Universitással; a) Egy Alkú által az Universitasnak Kormányoztatása a' Szakszen-Weimar-Eisena-

chi Nagy- és Szakszen-Gothai Hertzegi Házaknak által adatott, oly czéllal, hogy annak tökéletesítettése annál hamarabb és annál foganatosabban eszközölthessék; b) Új Státutumok készítették az Universitas' számára, a' melyre ily principium vétetett - fel mint vezér, mint határozó feltétel: Az Universitas egy Felső Formáló- és Tanító-intézet, melynek célja az: hogy az ahoz már illendően hozzá készült ifjak az Egyház és Státus' szolgálatjára alkalmasokká tétetessenek, 's átaljában vétetvén, hogy azt, a' *mi igaz, a' mi szép, a' mi jó, és a' mi szent*, ne tsak magában megörizze, hanem mind inkább inkább ki is terjeszse, 's ekképpen a' Német Nép' lelki, erköltsi, vallási, és polgári kipalléroztatását foganatosan elő segittse; c) Egyszersmind új fenyítéki törvények is készítették a' 'Tanulók' számára, a' mellyek belső egymással való özszekeztetéssek, nagyobb meghatározottságok, 's a' valóságos gonoszságokra való tekintetben keményebbségek által, magokat a' régibb törvényektől megkülömböztetik. Legelől ezen törvények' kezdetén ily közönséges Rendszabás áll: Az Akadémiai polgári jus annak tagjait erköltsi életre, a' vallásnak tiszteletére, szorgalmatosságra, rendtartásra, 's az Universitas' boldogságán való hathatós munkálódásra kötelezi; d) Az Universitas' törvényeiknek fenntartatása, közelebbről egy tulajdonképpen ezen végre kineveztetett Tisztviselőre, Universitasi Tisztre, bizattatott, hogy a' tanulóknak hibás tselekedeteiket megvizsgálván, a' tulajdonképpen való városi politikai biztossággal egygyetértőleg, a' politikai rendtartásokat megtartassa; e) Hogy a' Professoroknak a' Tanulóktól ne kelljen függni, azoknak fizetéssek megjobbítottak, ámbár ezen nagy tiszteletű emberek: Döderlein, Eichorn, Feuerbach, Hellfeld, Hufeland, Loder, Paulus, Reichard, Stark,

Schmied, Thiebaut, és sok mások arra soha okot nem szolgáltatottak, hogy a' tanulóktól való függésért hibáztatassanak, 's a' mostani Professorok is megérdemlik azt a' felőlők való szép bizonygatót, hogy tanítói kötelességeiket még az 1811-dik esztendőől fogva 1814-dikig elfolyt időkben is, midőn eleintén a' Frantzia Despotismus 's későbbre a' hadakozás a' Jénai tanuló' számát tsak egy maroknyivá tette vala, mindenkor egyenlő buzgósággal, egyenlő szorgalmatossággal, és hűséggel teljesítették; f) A' melly környülállások mellett azt is szükség megemlítenünk, hogy Jénában a' tanítói székek nem az Akadémiai Senátus hanem az Országlószék által adtak, a' Senátus által való kineveztetések tsak jóvállások, tsak *Consultativum Votumok*, melly jóvállások mindenkor megmutatták azt, hogy oly tudósoknak Jénába való hozattatásokra czéloztak, kikkel más Országlószékek kevélyek voltak; g) A' végre is különös biztosokat szokott az Országlószék minden fél-fél esztendőnként kinevezni, hogy az Universitas állapotját annak fontosabb ügyeire 's bajaira nézve ott helyben megvizsgálják, 's az Akadémiai Senátustól legkissebb függésben nem lévő tudósitást tegyenek. — 4) Ugy itél ő Kir. Nagy Hertzegsége, hogy Szaksen-Gothai ő Hertzegségével egygyetértve, ezen rendelések és intézetek által az Universitasnak a' maga eddig volt fontosságában való további fennállását újabban bátorságossá tették, 's ezen munkájoknak örvendvén, állhatatosan meggyőzöttetve vagynak affelől: hogy közönségesen a' Német Universitasok (mint oly intézetek, mellyek nem tsak az ifjúság' tanittatására, hanem egy általjában arra is valók, hogy ott az ifjúság minden tekintetbéli kiformáltatást kapjon, az az, hogy a' világi és emberi esmeretekben megerössittessék, 's a' szabadsági és függetlenségi karakternek kifejtődzése által a' jövendő életre mintegy mív-mesteri kimunkáltatás által elkészítettessék) nagy betsüek; és hogy ugyan ezen Universitasok' helyébe, a' milyen állapotban ezek most vagynak, az ezek által ezéloztatott tárgyaknak nagy fogyatkozások nélkül, bajosan lehetne holmi ilyen apróbb tanulásra való Oskolákat felállítani. Nintsen fundamentomos tudományú, a' Státusoknak kiformált 's hűséges szolgálk, 's derek Oskolai és Egyházi Tanító' dolgában egy gazdagabb Ország, mint Német Ország. A' kik pedig ezen kintseiket mind a' Német Universitasokon gyűjtötték. — 5) Hogy az Akadémiai ifjúság Német Orzágnak közönséges állapotjára nézve magát igen fennhangon ki kezdette nyilatkoztatni, erre nézve illő leszen megjegyezni a' következőket: — a) Ha a' tanuló ifjúság az újabb időkben, itt amott, a' haza' közönséges ügyeire bajaira nézve úgy mutatta-ki magát, mint közönségesen az ő idejével meg nem egygyezne, 's a' hogy az Oskolai idő 's a' megért élet között a' természettől vonatott háttár könnyen megtévesztődhetne, tekintetbe kell azt a' rendkívülvaló időt venni, a' melyben mind ezek történtek. Midőn a' tanuló ifjúság az 1813-dik esztendőben a' Német Universitasokban fegyvert fogott, 's a' Szabadságáért, Betsületiért, Erköltseiért, 's Nyelveért való tsatázásokban részt venni sietett — ekkor kiterjesztett korokkal fogadtatott, tsatázó tsapatokra osztatott — ekkor ezen ifjakban nem gyermekek, hanem emberkorba lépő fiatalok szemléltettek. Mikor ezen ifjúság a' tsatázásokból vissza tért, mikor már elmondhatta, hogy emberkori tetteket követett-el — már ekkor neki nem lehetett megtiltani a' fennhangon való, 's különben tsak a' meglett emberekhez illő beszédet és irást azon jókra nézve, a' mellyekért vérét kiontotta, 's a' mellyért ezen ifjúság között és szemei ellőtt, kinek rokonai kinek barátjai elhullottak — máx

ekkor nem lehetett azokat, kik az ő ne-
mes feltüzesezésselkor *emancipatusok-*
nak tartattak, 's mint oltalomra alkal-
matosok használtattak is, mint felserdü-
lötlenekkel úgy bánni. A' polgári Ország-
lásnak egyéb részeiben is van az olyan
hadakozások után, mellyek mint nép' ha-
dakozásai az egész népet megmozdítot-
ták, a' mozgásról a' tsendességre, a' fe-
szességről a' természeti állapotira való ál-
talmenetelnek bizonyos időszakasza; b)
Az ezen környúlállásra való figyelmezés-
nek lehet főbbképpen tulajdonítani azt,
hogy a' Jénai Universitásnak megtartóji
véghez vihették, hogy ott 1817-ben és
1818-ban semmi mozgások nem történ-
tek, 's hogy ott a' tanulók oly szorgal-
matosok voltak, oly jó rendet tartottak,
's erköltsi tekintetben is magokat oly jól
viselték, hogy azt ezen esztendőben mind
azok magasztalták, a' kik ezen Universi-
tásnak ekkori állapotját többetske idejig
és nagyobbatska figyelemmel szemlélték,
a' kik arról nem csak keresztül való me-
netelközben lettek itéletet, a' kik egy
emberről nem mindenre, 's egyről nem
az egészre huztak következt. Hanem
hogy már most, midőn az Universitást
lassan lassan újabb és fiatalabb ifjúság
népesíti, jól megfontolt okokra nézve az
Országlás is változtatja önn' magavisele-
tét, bizonyosága ennek egyebek közt egy
Rescriptum, melly az 1818-dik eszten-
dőben Oktober' 18-dikán tartatott innep-
lésekre nézve intéztetett a' Jénai Profes-
sorokhoz, 's a' melly ily szavakon vég-
ződik: — „A' Professoroknak egygyen-
„egygyen nem akarjuk elejékbe írni az
„ő ilyen alkalmatosságkori kötelességei-
„ket, minthogy feltehetjük azt, hogy

„azokra minnyájotokat reá emlékeztet az a'
„hit, mellyet letettetek; és hogy ti a'
„mi megelégedésünknek megnyerésén
„fogtok iparkodni, inkább, hogy sem ben-
„nünket arra kényszeritenétek, hogy oly
„eszközökhöz nyuljunk, mellyekhez kü-
„lőmben, ámbár legnagyobb kedvetlen-
„séggel, de bizonynyal hozzájok kell nyul-
„nunk. Tsak az, ki az Universitásbéli
„ifjakat a' nékiek szükségesképpen meg-
„kivántató határok és korlátok között tud-
„ja vezérteni, nem pedig az, a' ki őket,
„önn' maga, ezen határokon 's korláto-
„kon kívül vinni iparkodik, maradhat-
„meg ezen tanítói helyen a' mi szolgál-
„latunkban.“ (A' többi következik).

R o m a.

Az innét érkezett legújabb tudósitá-
sok szerint, mellyek e' hónap' 17-dikén
indultak, Császár és Király ő Felségek,
Károli Cs. Fő Herczegaszszonnyal, 's
a' Fels. Cs. Familiának minden most ott
lévő tagjaival egyetemben, kívánt jó e-
gységben lévén, idejeket ezen város'
világszerte híres ritkaságainak szemlélge-
tésével töltik.

April. 14-dikén reggel *Tivoliba* men-
vén ő Cs. Kir. Felségek, az ott találtató
természeti szépségeknek nézésével gyö-
nyörködtették magokat. Estvére érkeztek
vissza Romába.

Pápa ő Szentsége Hustvétnapján fé-
nyes pompával a' Sz. Péter' templomába
ment misehalgotásra, mellyet nem ma-
ga, hanem Cardinális *Mattei* ő Em.ja
mondott: mise után pedig a' nagy folya-
sóról áldást adott a' minden féle nemzet-
béli oda gyülekezett hívek' seregére ő
Szentsége.

* * *

I g a z i t á s o k. — A' XXXII-dik M. Kurir 255-dik lapja' második hasábjá' 15-
dik sorában ezen szó helyett, *megbizonyítani*, kell olvasni: *megczáfolni* —
ugyan azon Újság' 256-dik lapja' második hasábjá' (alólról felfelé számlálván) 10-dik
sorában, de tsak néhány első nyomtatványokban, ezen szó után, *Direktorát*, ezek:
M. B. Stiff András Urat, kimaradtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Báró *Brudern* Benedek Ur Posonyban, April. 8-dikán, életének 78-dik esztendejében betses életét bevégezvén, sajnálva említik a' Pesti levelekben, hogy titkos flastromát, mellyel sok meggyógyíthatatlannak-látszó már elhagyatott sebeket meggyógyított, halála előtt többekkel nem közölte.

El egyes Dolgok.

Londonban azon fogházban, melybe az adósságért zárják az embereket, nem régen nagyon borzasztó dolog történt. Egy embert bezártak, ki a' bezáratás után nem soká tébolyodottságot is kezdett jelenteni. A' gondviselő tehát jónak találta őtet egy különös szobába zárni. Egy társat is adott bátorságnak okáért mellé, a' ki hasonlóképpen adósságért ült. A' tébolyodott foglyot azonban minden lántz vagy kötél nélkül egészen szabadon hagyta, a' ki egy ideig tsendesen viselte magát; mély gondolkodásba merülve le 's fel járt a' szobában. Egyszer a' tűz mellé menvén veszi a' szító vasat — megtűzesíti — kivévén a' tűzből néhány minutáig gondolkozva nézi — végre a' társának szalad, 's annál erősebb lévén, a' földre lenyomja, a' tüzes vasat erőszakosan annak torkába akarja dugni, 's ha éppen ezt véghez nem vihette is, az artzulatját kegyetlenül össze égette. A' szerentsétlen az ablakon kiabálni kezdett — sokan is szaladtak segítségére, de semmit se tehettek, minthogy a' Gondviselő hazul elmenvén a' költsokat elvitte. A' tébolyodott elméjü ember azonközben ismét hozzá fogott előbbeni próbájához, néki tsak a' lett volna a' kedve, hogy a' tüzes vasat valami módon a' masiknak a' torkába dughassa, a' ki védelmezvén magát, már most a' kezeit égette rettenetesen össze. Néhány óra telt belé, míg a' Gondviselő elékerülvén a' szobába bemehettek. Mi-

kor benyitottak, a' bolondot, a' már meghidegült vasat kezében tartván, állva, 's szerentsétlen társát mellette a' földön fetrengve találták — egymástól elvalasztották, a' bolondot bátorságos helyre zárták, a' szerentsétlen sebest pedig Orvosi gondviselés alá adták — de kevés reménység van életben való megtartathatásához.

B é t s.

Császár-és Király ő Felsége, a' meghalálozott Státus-és Conferentziális Minister 's Fő Törvényszéki Elölülő Gróf *Wallis*' Özvegyének, Férje' megkülönböztetett szolgálatai által szerzett érdemeire való tekintetből, esztendőnként három ezer forintokból álló penziót méltóztatott kegyelmesen rendelni.

A' *Kőszegi* Distriktuális táblánál volt szám felett való Assessort Gróf Nagy Szent Miklósi *Nako Sándor* Urat, a' Magyar K. Felséges Udvari Cancellariához Honorarius Udvari Titoknokká nevezni méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

E' hónap' 18-dikán buzgó ájtatossággal 's szép egyházi fényességgel ment véghez itt Bétsben a' Szent István nagy templomában, eddig volt *Lilienfeldi* Apáturnak Fő Tisztelendő Felső-Eöri *Pyrker László János* Urnak Püspökké való felkenettetése, kit, mint az Udv. Német újságban kifejeztetett, a' Gondviselés, az ő *Szepesi* Püspökségre lett kineveztetése által a' maga születése' földjére ismét vissza vezérlett.

A' Szentelést, egy Kánonok Urnak mint a' Püspöki Káptalan' követjének jelenlétében, 's Bétsi felszentelt Püspök *Steindl* és *Tabori* Püspök *Pauer* Fő Tisztelendő Uraknak segítségével, Gr. *Hohenwart* ő Fejedelmi-Érseksége, ki, mint *Sz. Pölteni* Püspök, a' már most *Szepesi* Püspököt, ez előtt tizenkilent esztendőkkel, mint *Lilienfeldi* Prosteálót a' Papi hivatalra is felszentelte volt, vitte véghez.